

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 „
Pe trei luni . . . 6 „
Pentru România şi străinătate:
Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 „

TELEFON Nr. 286.

GAZETA TRANSILVANIEI

ZIAR POLITIC NAŢIONAL.

REDACTIA
ŞI ADMINISTRATIJA
Târgul Inului Nr. 30

INSERATELE
se primesc la administra-
tie. Preţul după tarif
şi învalia.

Manuscrisele nu se în-
napoiesc.

Agitata post festa...

— Articol din afară. —

Imbibaţi mai mult decât până la saturaţie de indulgenţa şi răbdarea popoarelor robite de dominaţia seculară, oligarhii maghiari, cari singuri în mână au destinul acestei ţări caută tot mai noi prilejuri de-a primi senzaţii neronice privind svârcolirile supuşilor încălecaţi. Ca într'un caleidoscop sângerous s'au perindat în deceniul din urmă evenimentele de-o sălbăcie frivola înscenate de sistemul corupt al guvernului Ungariei moderne; măcelurile dela Pânade şi Mărgineni, vărsările de sânge dela Aleştii Bihorului, sacrilegiul săvârşit asupra crucii dela Blaj, acest simbol al sufletului şi nădejdiilor româneşti, calomnia murdară de-a ne arunca în cărcă atentatul — de altcund din ori şi ce punct de vedere de-o fatalitate pronunţată — de la Dobriţinul Hajdudorogului etc. etc. Şi acum vine Alba-Iulia.

Se putea oare, ca tocmai frumoasa cetate alui Mihai, vulturul român, care pela 1600 s'a avântat până departe — cât cuprind zările Carpaţilor — să rămână neatinsă de furoarea de a pângări adusă de prin văgăunile munţilor Ural şi ai Asiei? La vr'o zece mii de bărbaţi români veniţi din zări îndepărtate cu cele mai paşnice intenţiuni, cu dorul în suflet de-a sculta cuvinte luminate de îndemnul nobil şi îmbărbătare din gura conducătorilor chemaţi, au fost imprăştiaţi repentin, brutal şi mânai ca nişte vite de-o mână de gendarmi unguri. Şi acestor volnice organe ale despotismului oligarhic nu li s'a întâmplat nici un rău. Ţi se scutura carnea de ruşine, mânie şi indignare, ca să-i vezi plecaţi sub ameninţarea glonţului, a tăişului sabiei şi al ascuţitului de baionetă, cari ar trebui să le fie proteguitoare, pe bătrânii paşnici cu pletele cărunte, bătrânii, cari pe când cu dezastrul dela Koenigraetz singurii numai au fost în stare să salveze cinstea în tregei monarhii ferindu-i armele de ruşinea unei distrugeri complete. Şi culmea ironiei! — pe când acestor oameni li se răpia până şi dreptul cel mai elementar de-aşi spune părurile şi năcazurile unul altuia, fiii lor tot în aceeaşi cetate îşi frământau

corpurile cu exerciţii grele şi oboitoare învăţând arta de a-şi vărsa sângele şi de-a face din trupurile lor scut contra duşmanului, care ar cuteza să strice liniştea asupritorului. Bătrânii voinici încă, cu pletele încărunţite însă de vitregitatea traiului de rob, nu şi-au adus aminte de aceasta, n'au luat ce li se cuvenia, ci s'au imprăştiat liniştiţi; s'au arătat disciplinaţi îndeajuns ascultând sfatul înţelept al conducătorilor lor. Şi — poate bine au făcut. Ne-ar fi costat atât de mult meritul de-a fi putut ţine o simplă, dar completă adunare populară în ţara Ardealului cea locuită de patru milioane de suflete româneşti.

Adevărurile spuse atât de franc la Alba-Iulia înseamnă încă un pas în dezvoltarea educaţiei sistemice şi raţionale a concepţiei cetăţenilor români despre situaţia lor în această ţară. Şi adevărurile aceste au avut darul, ca deşi numai pentru moment — să deschidă ochii oblaşurilor punându-le în perspectivă în toată nuditatea ei necuviincioasă baza putredă şi desfrănată a procedurilor inaugurate faţă de noi. — Dar a fost destul atât pentru ca furia să se deslănţuiască în valuri clocotitoare flămândă de sângele valah.

Ceea-ce ne miră întru câtva în noile proceduri de persecuţie e întrebarea metodelui, parc-nise, de tot uzat acum. — Se vede, că geniul turanic n'a putut inventa încă un alt sistem, decât cel al agenţilor provocatori. — Şi ne miră, că se procedează atât de neprecăut şi — cum am zice — cu atât de puţin variabilitate de formă. Recunoaştem şi noi, că acest sistem e cel mai desfăţător, căci li mână victima drept în bătaia armei, dar nu e de loc practic, când e vorba de milioane... Atunci arma de distracţie vântului se preschimbă în schinteie şi încă într'o schinteie primejdioasă, cu care nu e de loc consult să te joci în bătaia vântului pe lângă sălaşurile acoperite cu paie ale valahilor, căci ori-cât ar fi aceştia de răbdurii, dar îi arde şi pe ei. —

Suntem calmi; nu avem de gând să facem plăcerea zămisliţilor noului cod penal referitor la jur-

nalistică, primându-ne de martiri cruciaţi, dar ceea-ce se face la noi, e mai mult, decât un subiect de articol de gazetă. — Judecătă în ori-ce moment şi din ori-ce punct de vedere atitudinea politică a maghiarilor faţă de obşte românească e de neînţeles. — În încordările de întregi decenii, cu cari am căutat doar vom espia paşnic şi înţelepteste păcatul de-a fi băştinaşii acestei ţări, un singur moment lucid de am văzut în mentalitatea conducătorilor naţiei dominante; şi afară de apariţia meteorică a unui Eötvös, aceeaşi gamă pe acelaşi număr de tuburi.

Ne vin în minte creaţiile de legi umane dela 1867 şi, printr'o repede comparaţie făcându-le bilanţul cu instituţiunile corporurilor legiuitoare de atunci încoaci, rămânem uimiţi de facultatea premeditaţiei cu care s'a purces la contracararea acelora nimicindu-le şi păstrându-se un surplus considerabil de material, pentruca să se poată masca cu pecetea „legii sancţionate“ nelegiuirile ulterioare.

Numai după aceasta premisă ne vom putea explica într'u câtva menţinerea celui salvus conductus, sub egida căruia suntem trataţi în dragă voie aşa, cum li place oligarhic, nesăbuiţi.

Dar vremurile trec şi fiecare scurgere de clipă aduce cu sine noi surprize şi noi momente de evoluţie în istoria neamurilor. Şi retrogresiunea în natură e una dintre păcatele cele mai grozave, căci se răzbună amar; pe ele le răzbună însăşi firea.

Teroarea dela Alba-Iulia a fost pentru noi cu un document mai mult, că ne stăpânim bine şi ni cunoaştem, nu pe duşmani, căci pe aceştia ni-i cunoaştem îndeajuns, ci ostaşii noştri mândri şi disciplinaţi. E doar lucru mult mai greu să pui stavilă lavinei pornite, decât să porneşti, acea lavină. Iată ce ar fi trebuit şi ar trebui să vadă şi stăpânitorii atotputernici de azi. Noi luptăm cu fruntea ridicată conştii de forţele de cari dispunem şi de puterea de vieaţă, ce rezidă în falnicii noştri ostaşi, cu cari vom duce la biruinţă steagul libertăţii culturii şi al progresului.

Budgetul Austriei. (Primministrul Austriei contele Stürgkh, a transmis prezidiului Reichsrathului proiectul de budget al Austriei pe anul 1914—15.

În adresă primministrul dă expresie credinţei că se va stabili o înţelegere între Germani şi Cehi şi astfel proiectul se va putea rezolvi pe cale constituţională.

În proiect speşele sunt prezentate cu 3,460,726,156 cor. iar intratele se şifrează cu 3,460,987,902. Suma întrecătoare este 261,746 cor. În comparaţie cu anul trecut cheltuielile s'au urcat cu 267 milioane. Pentru acoperirea acestora se sporesc dările de câştig şi de spirit.

Conflict în Mostar. În capitala Hertegovinei s'a dat zilele trecute în teatru o piesă germană. Din incidentul acesta s'au născut conflicte între studenţii de la liceu şi ofiţeri şi studenţii au atacat şi pe directorul gimnaziului şi pe doi profesori. E un conflict între slavism şi germanism, în Bosnia.

În urma celor întâmplate corpul profesoral a hotărât să închidă liceul şi elevilor să nu li se considere anul şcolar corent.

Chestiunea s'a pus pe tapet în şedinţa de azi a camerei provinciale bosniace, unde se va desvolta probabil o mare discuţie asupra ei.

Examenle de scris-cetit.

Din Răcăşdia ni se scrie, că în cercul Bozovicului s'a ținut examenul de scris-cetit în 27 Mai n. c. Cercul Bozovicului are majoritate românească şi s'au dus la examen Românii din comunele Răcăşdia, Mercina, Vranuţ, Iertof şi Naidăş. Dar s'au prezentat puşini la examen. Din Răcăşdia au mers abia 42. În total s'au înşilînţat 120, dar la examen au fost de faţă puşini. Cauza e că s'au temut de şicane şi apoi s'a răspândit în popor ştiria blăstămată şi mincinoasă, că cei cari nu vor putea face examenul, vor fi pedepsiţi. În lege nu stă asta nicăiri. Au fost două comisuni de examinare, compuse din câte doi notari, învăţători de stat şi primarii satelor, iar prezident a fost preotul.

Examenul s'a făcut foarte cu grabă şi aşa din cei 42 de alegători din Răcăşdia abia au fost admişi 16, deşi ştiu scrie şi ceti cu toşii. Au fost respinşi pentru mic şi nelsemnate greşeli...

Disolvarea adunării dela Bălgrad în lumină maghiară.

— Voci de presă. —

Impozanta noastră adunare din cetatea lui Mihai Viteazul ne-a oferit din nou dovada, că atunci, când e vorba de o manifestaţiune a poporului românesc, toate partidele maghiare se găesc într'o singură tabără.

Pressa opoziţională maghiară, care n'are destule cuvinte să imblătească la Tisza şi să-i critice în modul cel mai vehement sistemul de guvernare, îşi schimbă îndată mentalitatea când e vorba ca şi poporul nostru să-şi ridice glasul în contra aceluiaşi sistem nenorocit.

În loc ca aceste organe de publicitate să se asocieze protestului presei române în contra volniciei populare de model, ele se folosesc de acest prilej, pentru a produce, cu armele calomniei, în opinia publică din nou cea mai nesăbuită ură în contra poporului român şi a fruntaşilor săi.

Iată ce scrie între altele arhivovinistul „Pesti Hirlap“:

Adunarea dela Alba-Iulia ne-a arătat munca şi aplecarea la revolta ce-o săvârşesc Românii prin vorbire lor, pe banii primiţi din România... Nu-i de ajuns însă cu atâtea Gendarmii au arestat din mulţime şi pe câţiva soldaţi români. Ba au arestat şi prelat comandamentului militar şi pe un ofiţer (?) în rezervă, care a participat în uniformă la adunare. În Bucureşti, la adunarea Ligei, soldaţii au apţat la răscoală armată în contra Ardealului. Bălgradul a răspuns la aceasta... etc.

Noi cari am fost martori la această adunare ştim numai atât, că un grup de vre-o 6 soldaţi dela regimentul 50, între cari şi câţiva soldaţi unguri, trecând pe dinaintea otelului „Europa“ şi oprindu-se din întâmplare în faţa otelului, au fost arestaţi. Atâtea e totul. Aceasta însă nu împedecă pe „Pesti Hirlap“ să aiureze despre „răscoală armată“ etc. Despre arestarea ofiţerului amintit n'avam nici o cunoştinţă. Probabil că şi această „arestare“ e de domeniul fanteziei. Hârtia e doar atât de răbdurie!

Cacernicul „Alkotmány“ o dă pe acelaşi calapod. Ca amănunt nou

„Se face ziua“

şi
„Jurământul“

de Zaharie Bârsan.

Guvernul românesc făcuse, acum câte-va săptămâni, diplomaţiei austro-ungare marele hatâr de a scoate de pe afişul Teatrului Naţional tragedia „Se face ziua“ de Zaharie Bârsan.

Drama aceasta istorică reînviind momente din viaţa poporului nostru, şi anume momentele unor zile de răscoală, trebuia, fireşte, să fie taxată de „agitatrică“, într-u cât îmbrăţişând suferinţe valaha, nu poate să cadreze cu ideea statului naţional maghiar unitar etc. Fiindcă nu putem să ne explicăm măsura luată în ultimul moment, de către direcţia Teatrului Naţional, altfel decât ca un rezultat al unei intervenţii...

Pe vremea acela „Domnul Notar“ făcea serie la „Naţional“ şi diplomaţia Monarhiei austro-ungare ca şi opinia publică maghiară se declaraseră adânc jignite de primirea făcută lui Văleanu la Bucureşti.

Dar, în afară de acestea, poetul Bârsan era destul de „compromis“ în ochii oficialităţii maghiare, din cauza poeziei „Ca mâni va bate căsul“; aşa

că o dramă ca „Se face ziua“, nu era de loc indicată să-i refacă reputaţia...

De câtva timp însă, drama aceasta se joacă pe scena Teatrului Modern de artiştii ai Teatrului Naţional şi se mai joacă prin oraşele din provincie de o trupă bucureşteană.

Reprezentarea fiecărei seri la „Modern“ se deschide cu o altă piesă mai scurtă, „Jurământul“ (tot de Bârsan) iar între piese, „bate clasul.“ Poetul recită însuşi strofele puternice sale poezii.

Tragedia „Se face ziua“ este o lucrare de o valoare incontestabilă, o lucrare studiată, adâncă şi serioasă în ceea ce priveşte cel puţin psihologia personajilor principale şi, deşi într'un singur act — foarte lung, e adevărat — are o desfăşurare deplină şi lasă impresia unui tot armonios.

A avut în public o primire din cele mai favorabile, atât în reprezentaţiile dela „Modern“ ca şi în reprezentaţiile din provincie.

Acţiunea se petrece în ultima noapte a anului 1784, în satul Gura Cornel din Jos de Abrud. Suntem după înăbuşirea revoluţiei lui Horia, când Horia şi Cloşca, prinşi şi închişi la Abrud, urmează tocmai să fie duşi la roata dela Bălgrad...

Deşi o iarnă grea, hârtiilele tot mai continuă, pe ici pe colo, între cete

de ţărani răsculaţi şi trupele ungureşti. Într'o casă din Gura Cornel o mamă lina, care şi-a pierdut soţul în revoluţie, îşi aşteaptă, acasă singurul fecior care la parte la hârtiilele. Popa Costan, socrul llinei, ei însuşi greu lovit prin moartea feciorului, găseşte totuşi cuvinte de mângâiere şi de încurajare pentru femeia pe care o chinuleşte grija primejdiei ce-l pândeste pe revoluţionarul abia de 18 ani. Bătrânul albit Costan e caracterul tare, necesar situaţiei, tare în suferinţă şi neşovălelnic în credinţă. În acelaşi casă mai e Mărina, o fată îndrăgită de feciorul dus de mult, mută în durerea ei şi cu mintea rătăcită şi aiurândă. Printre chititurile viforinţei care spală ferestrele cu zăpadă, Mărina, nemigcată — şi cellalţi din vreme în vreme — ascultă să desluşescă afară paşii omeneşti ori sunet lung de buciim. Dela o vreme într'u necunoscut, un moţ de prin alte părţi ale muntelui, şi necunoscut rămâne — deşi numele lui se rosteşte adesea de cei din casă; e Crişan, cel urmărit şi cu neputinţă de prins. Aici vrea să aştepte trecerea spre Bălgrad a celor doi tovarăşi. Necunoscutul acesta impune dintr'un început şi preotului şi llinei prin firea lui răsvărită, cutezătoare ca şi prin apariţia lui misterioasă.

Se arată pentru câte-va clipe în casă şi dispare repede, Şoltez, fratele llinei şi aduce veşti despre lupta românilor puşini cu vrăjmaşii numeroşi.

Apoi intră, îngrozit, căutând un adăpost, un baron din vecinătate, pe care li urmăresc moşii. În puterea obiceiului strămoşesc, llinea, stăpâna casei, oferă scut fugarului şi-l scapă dela moarte, în protestările lui Crişan şi ale preotului.

Când li se aduce feciorul mort, baronul recunoscând pe victima sa, femeia înţelege; dar, totuşi, li crută viaţa şi-l apără de furia lui Crişan. Ca un simbol al sufletului cavaleresc al poporului de rob, pe care această, femeie li înfăţişează, dă voce baronului maghiar să plece neatins din casă — şi-i promite că-l va căuta la el acasă cândva...

Cortina se lasă, în vreme ce pe drum trec prinşi de la Abrud loviţi şi batjocuriţi, iar Crişan se repede afară după baron.

Deşi în cadru destul de restrâns, şi în cuprinsul unui singur act, sunt în „Se face ziua“ trei caractere adâncite, şi bine conturate: llinea, Crişan şi ceva mai puţin, preotul. În general, sufletele sunt întuite real, cu precizie; acţiunea înaintează crescând fără poticniri, strânsă, atingând, în desfăşurarea ei momente tot mai puternice până la sfârşitul de un tragic şgduitor.

Temperamentul artistic, fizicul şi vocea dnei Olimpia Bârsan se pretează de minune la rolul llinei, din care a făcut o puternică şi reală creaţie. D.

Ciprian, care s'a dovedit în Domnul Notar un meşter în a reda pe ţăranul ardelean, a făcut o nouă probă a măiestriei sale, intrupând un Crişan de care autorul trebuie să se declare pe deplin mulţumit. Bine sunt şi cellalţi: dl Achil în popa Costan, dşoara E. Atanasescu în Marina, dşoara Sonia în Achimia (vecină) dl Valentineanu în baronul şi dl A. Atanasescu în Şoldez.

„Jurământul“ e o piesă într'un act de lungime obişnuită. E tot din viaţa Ardealului — şi anume din viaţa gazetărească.

Radu Crinu, doctor în drept şi director de ziar, după un an de temniţă, se întoarce, în redacţia şi în familia lui. Pleşea, corectorul, un om original în felul lui, cinstit şi sincer, e revoltat de necredinţa de care soţia directorului a făcut dovadă în lipsa soţului — şi revolta aceasta se tradează pe chipul acestui om de o sinceritate primitivă. Directorul intrigat nu poate să scoată de la el nici o mărturie. Dar, fiind martor nevăzut al unei convorbiri în care soţia se plânge soţului de urâtul pe care l'a încercat în lipsă-i, corectorul îşi pierde măsura şi trăneste de pământ o carte.

După multă luptă atunci, directorul reuşeşte să-l descoasă şi să afle totul.

Aminteşte, apoi, soţiei, care se simţea urmărită de tânălala lui, şi a-

mai citează următorul pasagiu din vorbirea d-lui Aurel Vlad:

„Am nădejdea, că peste 10 ani parlamentul român va guverna Ardealul...”

Brrr!! În redacția lui „Alkotmány” au năpădit, pe semne, căldurile caniculare!

Cu totul altfel judecă ziarul „Világ”, care publică un raport cinstit despre decursul adunării, făcându-i următorul comentariu:

«La Bălgrad s'a dizolvat o adunare populară a partidului național român. Faptul acesta nu este deosebit de important pentru că este o dovadă în plus că în provincie cinstesc tot așa libertatea de întrunire la Gödöllő ca și la Blaj sau Mlava. Călcarea sistematică în picioare a drepturilor de libertate, care se manifestă pretutindeni, o dovedește și această dizolvare. În cazul acesta însă brutalitatea stăpânirii are o reacțiune îndoită: în această dizolvare, naționalistii văd pe lângă un gravamen de ordin general umanitar, încă și un gravamen special naționalist. Românii pot să vadă din aceasta, ce «guvernament cinstitor de legi» pot aștepta de la sistemul actual. Mai pot înțelege și aceea, cât îi urăște reacțiunea. Dacă nu se supun, îi strivește la pământ sol-găbirul sau pumnul altui organ administrativ.

«Datorința ministrului de interne este să pornească cercetare în chestia dizolvării adunării. Nu pe motiv, că e vorba de o adunare populară românească, nici pentru aceea, că gendarmii i-au împrăștiat pe acei, cu cari Tisza nu de mult s'a împăcat, ci pe motivul, că dreptul de întrunire este avutul comun al fiecărui cetățean.»

Moștenitorul de tron în Bosnia. S'a anunțat de mai înainte, că moștenitorul nostru de tron, Francisc Ferdinand va vizita în vara aceasta Bosnia. Acum s'a stabilit definitiv programul vizitei. Moștenitorul va sosi în 25 Iunie c. în Ilidje, lângă Sraievo. Aici vor fi primiri și dineuri militare și civile. În 28 Iunie moștenitorul va vizita muzeul regnicolar din Sraievo, apoi în aceeași zi va pleca din Ilidje.

Ameliorarea relațiilor austro-ungare. Ziarul «Ruskoje Slovo» află din Viena, că Șebeco, ministrul Rusiei de acolo, a venit la Budapesta după dorința contelui Berchtold, cu care a conferit asupra situației în Albania și a pacificării acesteia. Se afirmă că Șebeco ar fi comunicat contelui Berchtold, că Rusia consimte ca un detașament al trupelor internaționale din Scutari să fie trimis la Durazzo.

Faptul acesta vor constitui o dovadă că relațiile dintre Rusia și Austro-Ungaria s'au îmbunătățit în mod simțitor.

Cartea albă a Rusiei. Ziarul «Ruskoje Slovo» află, că ministrul de externe rus va publica o «Carte albă» asupra relațiilor Rusiei cu Germania, Austro-Ungaria și România. «Cartea albă» va apare în număr restrâns și va fi distribuită tuturor membrilor Dumei și membrilor Reichsratului german.

Uniunea femeilor române din Ungaria*)

convoacă în sensul statutelor
Congresul

Reuniunilor de femei române asociate, ce se va ține în Sibiu, în zilele de 26 și 27 Maiu st. v. (8 și 9 Iunie st. n.) 1914 la sărbătorile Rosaliilor cu următoarea

Ordine de zi:

Sedința primă a Congresului, Luni, 26 Maiu (8 Iunie.)

1. Cuvânt de deschidere de președinta Uniunii.
2. Constituirea Reuniunilor membre cu delegatele lor. (2 la număr cu drept de vot).
3. Raportul anual; inclusive raportul diferitelor Reuniuni.
4. Raportul socotelor.
5. Propunerile Comitetului.
6. Alegerea comisiunii de cenzurare.
7. Discursul d-lui profesor Dr. Nicolae Bălan, cu subiect religios.

Sedința a doua, Marți, 27 Maiu (9 Iunie.)

1. Discursul d-șoarei directoare Valeria Greavu despre: Educațiunea sistematică în gospodărie și industrie casnică.
2. Raportul comisiunii de cenzurare și darea absoluturii comitetului provizor.
3. Alegerea definitivă a comitetului permanent și a funcționarilor săi pe termen de 3 ani.
4. Fixarea congresului viitor.
5. Indrumări și discuțiuni asupra realizării problemelor noastre.

Comitetul Uniunii femeilor române din Ungaria:

Maria B. Baiulescu, Brașov, președintă, Maria Cosma, Sibiu, vicepreș., Elena Pop Hossu Longin, Deva vicepreș., Virginia Vlaicu, Brașov, casieră, Sldonia Petrovici, Brașov, secretară. Membre în comitet: Elena Sabadeanu, Brașov, Catinca Bărsanu, Sibiu, Ana Filip, Abrud, Paulina Rădulescu, Lugoj Sofia Belea, Arad, Elena Pop născ Maniu, Blaj, Elena Dr. Meșianu, Zernesti. Suplente: Maria Moldovan, Mediaș, Ana Pop de Lemeny, Cluj, Lucreția Mureșian, Turda.

Notă. Toaletele damelor la Congres vor fi simple, să se aplice după puțină motivele noastre naționale; se admite însă și blana țărănească precum și toaletele negre. Pălăriile vor fi simple fără pene, ci numai cu flori, cu panglici sau cu beți țărănești.

Programul festivităților

publicat de către Reuniunea femeilor române din Sibiu.

Uniunea Femeilor Române din Ungaria își va ține congresul din estan în Sibiu cu următorul program:

I. În 7 Iunie st. n. a. c. întâmpinarea la gară a Comitetului Uniunii

*) Din fruntea «Anuarului Uniunii Femeilor române din Ungaria», care va apare zilele aceste și va fi distribuit la Sibiu membrilor întrunite. Acest anuar scris de d-na Maria Baiulescu conține o interesantă dare de samă asupra activității comitetului Uniunii la anul de activitate 1913/14.

prin Comitetul Reuniunii Femeilor Române din Sibiu.

II. În 8 Iunie st. n. a. c.: a) Participarea la serviciul divin. b) După serviciul divin se ține o adunare în sala festivă a Asociațiunii. c) La ora 1 masă comună în restaurantul dela Hotel Boulevard. d) După amiază vizitarea expoziției ce se va aranja la Școala Industrială a Reuniunii Femeilor române din Sibiu. e) Seara Concert.

III. În 9 Iunie st. n. a. c. a) Înainte de amiază se ține o adunare în sala festivă a Asociațiunii, la ora 10. b) La ora 1 masă în restaurantul Boulevard, oferită de Comitetul Uniunii și reprezentantelor reuniunilor surori. c) După amiază vizitarea muzeului Asociațiunii. d) Seara reprezentațiune teatrală.

IV. În 10 Iunie st. n. a. c. excursiuni la Săliște, Rășinari și Călimănești.

Ducerea la îndeplinire a acestui program este încredințată unor comisiuni speciale: a) o comisiune pentru încuviertarea participațiilor la Congres; b) o comisiune pentru aranjarea mesei comune; și în fine d) o comisiune pentru aranjarea excursiunilor.

Programul concertului și al reprezentațiunii teatrale se va publica la timp. Toate scrisorile, cari se referă la încuviertare, pentru bilete de concert și teatru, la masa comună și la excursiuni, să se adreseze d-lui Dr. Ilie Beu, în Sibiu, Piața mare Nr. 22 cel mai târziu 5 Iunie st. n. a. c.

Maria Cosma m. p. Dr. Beu m. p.

Vizita Țarului în România.

Vizita Țarului Rusiei la Constanța s'a fixat definitiv pe ziua de 1 Iunie v. Iată amănuntele ce ni se comunică din București:

Țarul, însoțit de împărăteasa și de cele patru fete ale sale, va sosi la orele 9 dimineața pe iachta «Standard».

Familia regală română se va duce să întâmpine familia imperială, întâlnindu-se pe «Standard», unde se va lua și dejunul. După amiază, oaspeții vor debarca spre a vizita Constanța.

Seara se va da la palatul administrativ un prânz de 400 tacâmuri, iar la orele 10 țarul va părăsi Constanța împreună cu familia sa.

«Universul» află că A. S. R. Principele Carol va veni dela Berlin la Constanța, spre a participa la primirea țarului.

Se afirmă din nou că întâlnirea Prințului cu fiecele țarului ar fi în legătură cu iminenta sa logodire cu marea-ducesă Olga. Se pretinde chiar că cu prilejul vizitei țarului la Constanța se va anunța oficial această logodire.

Jineri, 30 Mai, va sosi în București d. Sassonow, ministrul de externe al Rusiei.

MM. LL. Regele și Regina vor pleca Vineri la Constanța. M. S. Regele va rămâne trei zile în acest oraș și va asista la cursurile de cai ce vor avea loc Luni pe hipodromul dela Anadolkiol. E probabil că M. S. Regina va rămâne la Constanța până după vizita țarului.

Din Constanța se anunță, că torpăcările «Năluca», «Zborul» și «Smeul», canonierele «Grivița», «Siretul» și «Bisbrița» se vor concentra zilele acestea la Sulița, de unde sub comanda d-lui căpitan comandor A. Frunzărescu vor

pleca la Constanța spre a participa la primirea Țarului Rusiei.

O telegramă din Petersburg anunță, că în călătoria sa în România țarul va fi însoțit nu numai de ministrul de externe Sassonow ci și de fostul prim-ministru Withe.

Triumful revolverului.

Marți în 2 l. cor. s'a jucat ultima scenă din sângeroasa tragicomedie senzațională înscenată de conțesa de Tiepolo. După discursul de apărare ținut într'un tempo agitat de cătră avocatul Raymond, deputat în camera italiană și dătător de ton în multe chestii, se stabilesc cele trei întrebări principale juridice, cari deschid apolpartie pentru achitarea cohetei conțese. Actul sfârșit, conțesa triumfează oferindu-ne delectul unei satisfacți de-un caracter moral superior de-a trăi în epoca unei noul, dar moderne Genevevi.

Dar să reasumăm în câteva șire acest caz senzațional pentru că putem judeca obiectiv procedul justiției moderne dela Milano. Conțesa de Tiepolo îi ucide cu câteva gloanțe de revolver pe soldatul plin de grații bărbătești Polimanti, ordonanța bărbatu lui său, căpitanul Oggioni. Motivul cel obișnuit în asemenea cazuri: se zice că Polimanti, nelsemnata ordonanță de origină plebeică, își luase sau căpătase îndrăzneala de a se uita cu alți ochi, decât cei de servitor umil, la frumoasa lui stăpână din casta aristocrată; sârmanul Polimanti însă a trebuit să ispășească cu viața-i proprie păcatul de-a fi îndrăznit probabil mai mult decât, i-s'ar fi permis.

Nevinovata conțesă i-a făcut singură judecata curtezanului de o nerăbdare indiscretă, iar acum — pupază peste colac — vine justiția și aprobă ostentativ omorul comis. Atitudinea a-aceasta reiesă mai ales din inventivitatea cu care s'a pures la alcătuirea următoarelor trei întrebări juridice singurile puse juraților:

1. A împușcat conțesa de Tiepolo pe ordonanța Polimanti?
2. A fost această faptă cauza imediată a morții lui Polimanti?
3. Conțesa de Tiepolo a întrebuit arma din motive de apărare personală?

După cum vedem până și aceste întrebări au fost alcătuite în favorul conțesei. Dar ca să se salveze aparențele jurații au fost aleși din casta celui omerăt. Apoi — poate fatal — și faptul acesta a fost spre avantajul pudicei acuzată. Întrebările puse le-a dat juraților venerabili posibilitatea de-a nu-și bate capul cu multe precumpăniri până să ajungă la răspunsul negativ ori pozitiv. Cu toate acestea numai cinci au fost dintre cei ușuratici. Un jurat mai scrupulos a refuzat orice răspuns, iar patru au dat răspuns negativ la întrebarea a treia. Dar majoritatea a fost obținută; cinci dintre cei 10 jurați au pus pe capul conțesei de Tiepolo cununa de myrt curat a păzitoarei virtuții străbune femeiești. Castelana dela Oneglia a șido-vedit-o aceasta prin leșinul de stil baroc, cu care a debutat cu ocaziunea achitării...

Verdictul a redat-o societății mai curată și mai nevinovată ca mai înainte oferindu-i în plus și satisfacția de-a ști că timp de mai multe luni a fost obiectul unui viu interes pentru un continut întreg, lucru care pe lângă tot simțul de morală desvoltat fie chiar până la perfecție, nu-i displace nici unei aristocrate tinăra, frumoasă și drăguță, cum e desigur conțesa de Tiepolo.

Fortificarea Ardealului.

Fortificarea Ardealului, întărirea frontierelor și pasurilor spre România, este tot la ordinea zilei în publicul maghiar. Opoziția a alus chestia în delegațiunii și de atunci ziaristica maghiară și diferite cercuri șovene se ocupă neconținut cu aceasta problemă. Dar chiar și până s'ar împodobi pasurile și creștele Carpaților noștri — cine știe când — cu redute și valuri de pământ, vedem că elementul unguresc începe a se înarma și a se deprinde în manua-reea armelor.

Inarmarmarea Ungurilor.

În numărul din urmă am publicat dela corespondentul nostru din comitatul Bistrița-Năsăud o scrisoare, în care între altele se spune, că în comitatul Mureș-Turda autoritățile confiscă armele dela Români, dar în același timp ele înarmează pe Unguri și li-se dă instrucție în deprinderea cu armele.

Întrebarea ce trebuie să se pună este, ce scop urmăresc aceste porniri? Matadorii de sigur vor spune, că înarmările se fac pentru apărarea patriei și a elementului maghiar. Dar nu știu ei, că în timpul nostru în cazul unui mare războiu de armate regulate niște «gloașic», cum și-i formează ei, nu numără nimic, pot însă fi periculoși în timp de pace pentru cicalați locuitori ai patriei. Agitați neconținut de demagogi și de ziarile ungurești, îndemnați la ură contra Românilor, ușor se pot da la excese, la neorânduie și pot ataca pe sate pe țărani români lipsiți de arme.

Iată pentru-ce noi protestăm contra acestor fel de apucături, aranjate cu scopuri tendențioase și rugăm inteligența noastră din părțile acele a urmări cu atenție aceste mișcări și a le denunța în ziarile noastre și la autoritățile superioare competente, ca nește măsuri neadmise în timp de pace și foarte periculoase.

Program de fortificare.

Comitetul asociației ardeleni maghiare, înființată anul trecut în Cluj, conform însărcinării primite dela adunarea constituantă, a pregătit un program pentru punerea la cale a lucrărilor de fortificare în Ardeal.

În acest program se arată pericolul ce amenință Ardealul din cauza lacunelor existente în apărarea militară a acestei provincii.

Autorul arată, că spre România duc 10 strămtori, dar din acestea nici una nu este fortificată, iar liniile ferate ce duc prin aceste strămtori sunt simple și numai prin străntoarea ce duce spre Predeal este o linie mai bună.

Centrul apărării granței Ardealului este Sibiu. Ori, la acest centru nu se găsec decât 3000 soldați cu 100 tunuri, iar în întreg Ardealul, din contingentul de pace al armatei care este de jum. milion, abia se află 13 mii soldați din infanterie, 3000 soldați din cavalerie și 150 tunuri.

Programul cere în mod energic fortificarea strămtorilor și spune, că ar fi cu mult mai bine dacă s'ar cheltui mai puțin pentru marină și în schimb s'ar sacrifica ceva pentru fortificarea granițelor ardeleni. Mai cere ca centrul apărării Ardealului să fie transferat la Cluj sau Mureșgozornei, iar garnizoanele să fie repartizate în mod mai just, căci numai în felul acesta și prin

mințește jurământul ce și-l făcuseră înainte de cununie: «Cel care va batjocuri pe celălalt să plece din casă fără nici un fel de explicație».

Incearcă să-1 stăorcă mărturisirea păcatului; ea se turbură, șovăiește: i-e greu să-și lase căminul. Atunci oțol îi întinde mâna și-1 spune că el a păcătuit. Jocul a prins... Femeii, rămasă singură (soțul e chemat în tipografie) i se face scârbă de sine și se hotărăște să plece.

Stăpânindu-și durerea directorul începe să disteze unul redactor articolul de fond al numărului de a doua-zi și cortina cade.

Incontestabil, subiectul acestei piese nu cadrează în destul și în aceiași reprezentăție, cu «Se face ziua», și poate că și alegerea lui din mediul nostru nu e norocoasă.

Cu toate acestea, în afară de unele situații puțin verosimile, piesa are calități remarcabile. Are chiar câteva scene înduioșătoare — și, în afară de începutul actului, acțiunea destul de vioale.

Ca vechiu și talentat artist dramatic, Zaharie Bărsan, a fost un ajutor prețios autorului dramatic atât în piesa aceasta scurtă ca și în «Se face ziua». Stăpânește tehnica dramatică și mijloacele scenice într-o măsură remarcabilă.

Interpreții, dna Bărsan (Veturia, soția directorului) dnl G. Storin (Radu Orinu) Ciprian (corectorul) Anastasescu (Sorin, redactorul) și A. Romano (Nuțu, servitorul) — toți artiști talentați dela Teatrul Național, s'au achitat pe deplin.

R. Cioflec.

Cugetări.

Dreptatea și adevărul se întășiază întâlu modeste și aproape cernite; apoi pretind cu o demnitate senină locul ce li-se cuvine; și în urmă se impun cu o putere iresistibilă, și adversarii lor trebuie să li-se supună. Lumina adevărului termină prin a alunga întunerecul și dreptatea prin a învinge despotismul de ori ce natură.

Cugetările și teoriile, cari conțin un fond de adevăr, însă sunt nepotrivite timpului de față și sunt privitye din această cauză ca paradexe sau utopii, sunt scântei ale focului sacru, cari se aprind în sufletele aleșilor omenimii, ca să lumineze calea viitorului.

Trebuie să ne apărăm în contra faptelor rele, și mai întâlu să le pre-

venim și să ne păzim. Dar trebuie să iertăm aceluia, cari nu fac răul decât din neștiință. «Sfântă simplitate!» esclamă I. Huss de pe rugul său când văzu o bătrână plină de evlavie punând un tăciune la aprinderea rugului.

Ni-se zice să iertăm unii altora greșelele, pentru că fiecare are scăderile sale, dar o singură dată s'a zis: «Iartă-le lor, părinte, că nu știu ce fac!» Ah, de am înțelege toată sublimitatea acestor sfinte vorbe, pronunțate de cel mai bun dintre oameni, de Omul-dumnezeu, pe o cruce de chin și de rușine, care a devenit de atunci semnul mântuirii de rău și al divinității!

Dar ce vor zice vecinii? A, iată un lucru foarte supărător. Cefesc următoarele fraze într'un roman al lui Cooper («Degetul Satanei»): «Vecinii! Cât de vrednic de dispreț e un om, când trăește în continuă frică de părerile și judecata inquisitorilor sociali! Ce mizerie, să nu aibi de călăuză în lucrările tale decât această proastă gândire: ce va zice lumea? Și totuși vei vedea pe omul cel mai bine înzestrat primind supravegherea pismei, neștiinței și prostiei. E tot fabula uriașului ținut în lanțuri de un pigmeu. Am observat totdeauna, că aceia, cari prin carac-

terul și principiile lor ar avea mai mult drept de a presida acest tribunal, se păzesc și stau la o parte, lăsând astfel plevea societății să dea sentințe, cari, pentru că sunt nedrepte, nu au mai puțină autoritate.»

Ameliorarea caracterului moral e cea mai grea parte a educațiunii; însă până la oarecare măsură e cu puțință tuturor, afară de acela în cari pornirile spre rău sunt iresistibile și cari sunt născuți pentru a deveni criminali. Însă atât în educațiunea copiilor, cât și în educațiunea de sine a celor adulți fiecare trebuie să plece dela ideea, că tendințele înnăscute și simțimentele desvoltate din ele sub felurite forme, de temperament, caracter, virtute, pasiune, viciu, au o înrăurire permanentă și hotărătoare asupra inteligenței, a ideilor, a faptelor și a întregii noastre vieți. Ele dau valoarea lor morală tuturor faptelor noastre în viața practică; și ele dau oarecarea, înțelesul și nuanțele lor tuturor cugetărilor și produțiunilor noastre intelectuale în artă și în literatură. În ele stă puterea de viață; inteligența este numai lumina ei. Numai în operele curățștiefice nu se observă influența temperamentului, pentru că acestea sunt produsul exclusiv al inteligenței și ra-

țiunii. Pentru aceea în asemenea opere, în matematici de exemplu, nu se poate vorbi de stil.

Scopul educațiunii morale este armonia dintre noi înșine și lumea, în mijlocul căreia trăim. Această armonie e posibilă numai prin liniștea din lăuntru a sufletului nostru, prin armonie dintre inimă și minte.

La rândul ei, această armonie e posibilă atunci, când voința și simțimentele, cari formează caracterul moral, vor fi educate și desvoltate conform legilor naturii, și conform legilor mai înalte ale moralei, a căror lumină o găsim în conștiința noastră.

Căi pentru a rămânea statornic în virtute, în toate împrejurările și în toate mințile vieții, avem trebuință de puternică îngrădire a voinței cu principiile morale, formulate în anumite maxime și fixate în minte ca niște ziduri de apărare în contra emoțiunilor și pasiunilor de tot felul, provocate de lupta existenței cu semenii noștri și cu noi înșine, și cari sting lumina simpatiei și iubirii în inima noastră, și ne-ar putea abate dela calea binei.

M. Străjan.

ortificarea Ardealului se va putea menține siguranța Ungariei.

Constată apoi că Ardealul, în vederea situației sale geografice favorabile, se poate apăra cu o armată aproximativ mică, până la o luptă decisivă.

Occupându-se apoi de armata română, constată că liniile ferate române sunt legate cu gosoale excelente, așa că această armată pe un teritoriu de abia 400 km. pătrâși între Petrojeni și Tulgheș are acces la graniță prin 17 șosele și poate trece prin 9 puncte.

Obiectul unui atac din partea României nu poate fi decât ori Brașovul ori Sibiuul, așa că aceste două trebuiesc bine apărate.

Vorba să fie, până la executarea faptică mai este.

Comisiune româno-bulgară. Guvernul bulgar și român — după cum se anunță din Sofia — au convenit să numească o comisiune mixtă, care să ște ședințe la Sofia, pentru tranșarea tuturor chestiilor pendinte între România și Bulgaria. În legătură cu aceasta se aduce și călătoria lui Radoff, ministrul Bulgariei la București, care a plecat alaltăeri la Sofia în interes de serviciu.

Unele lămuriri
referitoare la cursul pentru dirigenți de coruri în Teaca.

Fiindcă din mai multe părți mi s'au cerut deslușiri cu privire la cursul pentru dirigenți de coruri*) servescă spre orientare celor interesați următoarele:

Participanții pot fi toți aceia, cari au auz muzical și dragoste față de cântecul românesc și lățirea culturii muzicale în sânul poporului român precum: preoți, învățători etc. din toate părțile românești, fără deosebire de confesiune. Remarcă, că nu e absolut necesar ca participanții să poseadă vreun instrument muzical, ci să aibă cel puțin vocea ce se recere ușor corist.

Instrucția constă în predarea elementelor teoriei muzicale, precum învățarea notelor și cântatul după acestea, regulile principale ale armoniei, analiza critică a bucășilor corale ce se vor preda, introducerea în compoziție a formelor muzicale, instrumentale, instruirea unei liturgii, a mai multor ceruri populare, cari să formeze un repertor pentru unul sau două concerte, repetarea cântărilor bisericășii de Blaj pentru cei interesați în cauză. Cei neliniștiți în ale muzicii vor primi cunoștințele necesare pentru conducerea unui cor, iar cei mai înalțați vor putea să-și înmulțească cunoștințele. Celor ce se ocupă cu compoziția, li-se vor da deslușirile necesare revăzându-li-se și corigându-li-se eventual compozițiile, cu un cuvânt cursul va cuprinde întreg domeniul artei și științei muzicale amăsurate cunoștințelor, ce le posedă participanții, din cari se va forma un cor și fiecare se va eserdita în dirijarea bucășilor ce se vor preda.

Cursul se amână așa încât se va începe în 15 Iunie n. și va ținea până în 15 Iulie n. făcându-se gratuit.

Ar fi deci de dorit să ia cât mai mulți parte la acest curs, căci numai astfel are înțeles ținerea lui. Participanții vor primi quartir și cost pe lângă un preț foarte moderat despre aceasta se va îngriji comitetul. Gările proximale pentru Teaca (Teke) sunt Reghin și Sărățel (Szeretfalva) lângă Bistrița. Ar fi bine ca participanții să ne avizeze de timpul plecării lor. Cei ce doresc a lua parte să se anunțe deci până la 15 Iulie n. subsemnatului în Teaca.

Sper că inteligența română va înțelega însemnătatea acestui curs și jertfa care se aduce întru realizarea acestui ideal măreț și li va sprijini cu dragostea, cuvenită, prin ce și subserisul ar avea o răsplată pentru osteneala destul de însemnată, ce o pretinde acest lucru.

Ion Harșia
abiturient al conservatorului din Lipsca,

*) Vezi articolul „despre arta muzicală la noi” publicat în Nr. 108 al „Gaz. Transilv.”

Adunare poporală în Ileanda-mare.

— Convocare. —

Poporul român din cercul electoral al Ilenzii-mari prin aceasta este invitat la **adunarea poporală** care se va ținea în Ileanda-mare la 8 Iunie n. 1914 la 11¹/₂ oare a. m. în curtea localităților filiaale „Somesșana”.

Ordinea de zi:

1. Constituirea adunării.
2. Darea de seamă a d-lui deputat Dr. Teodor Mihail.
3. Discuția situației politice.
4. Eventuale propuneri.

Comitetul aranjator.

Alegerile pentru Constituanta. Marți continuându-se alegerile pentru Constituanta României au votat alegătorii din colegiul al doilea de cameră cu următorul rezultat:

Au fost aleși în capitală d-nii Hagl Tudorache și Dr. H. Botescu liberali și d. B. Ștefănescu — Delavrancea conservator, iar pentru 6 locuri a fost declarat balotaj.

În țară au fost aleși liberali dd. Ion I. Purcăreanu, Onoriu Bănescu, D. Pătrășcanu, Ed. Racovița, Cr. Cristoveanu, Alex. Șmelț, I. D. Ulea, Anton Manea, I. G. Sassu, Pompiliu Ioanțescu, Const. Alimănășteanu, Alex. Ignat, Gh. Trancu-Iași, D. Atanasiu, C. Gârleșteanu, Titu Andreescu, Virgil Nicolaid, G. N. Pilat, Grig. N. Iunian, Matei B. Cantacuzino, Teodor Vasiliu, Xenofon Eraclide, Gr. Gr. Iamandi, Const. Stere, Nic. I. Gutulescu, N. N. Paul, A'lex. Maxim, N. D. Protopenescu, I. Ionescu-Quintus, Iorgu G. Poienariu, Ion Rădulescu, V. G. Morțun, Al. Mustea, I. C. Popescu, Ștefan C. Ion, Virgil Mironescu, Alex. Bellu, Ion C. Mihail, Andrei I. Noica, Elefteriu Niculescu, Ion Bontea, G. C. Dragu și Mihai Bal-Cărlomănești;

conservatori-democrați: Dr. V. Dumitrescu Brăila, A. Filotti, Emil Vulpe, Milii Orzolu, Gogu Z. Zamfirescu și Victor Ionescu;

conservatori: Grigorie Voicseanu, Virgil Arion și Dr. G. Cosma.

Cu program naționalist au fost aleși d. d. profesor N. Iorga și A. C. Cuza, iar cu program lib.-disident d. Cons. G. Lăpușcu.

Balotaj s'a declarat pentru 6 locuri și anume 1 la Fălcu, 1 la Prăia, 2 la Mehedinți și 2 la Vlașca.

Externe.

Albania.

În localitatea Sijak s'au început eri tratativele între șefii răsculaților și membrii comisiunii internaționale de control. Situația e de altfel neschimbată și continuă să inspire mari îngrijiri.

Intr'un interview acordat de mareșalul curții albanese Trotha ziarului „Neue Fr. Presse” se spune, că firele răscăleală albaneze, provocată de intrigile lui Essad-pașa, se întind până la Constantinopol.

Demisiunea guvernului sârb.

Biroul presei din Belgrad comunică, că în fața neputinței unei munci rodnice a Scurpștinei, din cauza atitudinii minorităților, dl. Pasic a prezentat luni regelui demisiunea cabinetului Regele a refuzat-o. În urma unei conferințe ținute cu miniștrii, și cu deputații din majoritate, și în urma unui conșiliu de cabinet, dl. Pasic a prezentat din nou regelui demisiunea cabinetului. Regele a primit-o fără a se pronunța.

Guvernul francez

a prezentat președintelui Poincaré demisiunea cabinetului. Cauza demisiunii este, că guvernul Doumergue, eșeptuind alegerile noi, își consideră misiunea de implinită. Demisiunea a fost primită. Se crede că Poincaré va însărcina cu formarea noului cabinet pe Viviani.

ȘTIRI.

— 22 Maij 1914.

La conșgresul Uniuini Femellor române din Sibiu. După cum ni se comunică Comitetul Uniuini cu delegatele Reuniunii din Brașov și jur vor pleca Sâmbătă cu trenul de Făgăraș spre Sibiu.

Din Brașov vor participa: Dnele Maria B. Baiulescu, Elena Sabadeanu, Virginia Vlaicu ca membre ale Comi-

tetului; Dnele Maria Gr. Popescu, Maria Maximilian, Valeria Dr. Suru, ca membre ale Reuniunii; Maria Popea, Maria Dr. Baiulescu, Marie N. Dușoiu, Florica Dr. Garolu și Dșoara Margareta Dușoiu.

Din Zărnești: ca delegate Dnele Elena Dr. Meșianu, Aurelia Hamsea, Preoteasa Străvoiu.

Din Feldioara: Dnele Maria N. Ilie, Reveica I. Siblan.

Din alte centre sunt până acuma anunțate următoarele Reuniuni:

Arad. Deleg. d-nele Iustina Șerban vicepreș. și Maria Dr. Botiș.

Făgăraș. Deleg. d-nele Maria Șerban de Voila, preș. Marioara Dr. Perția și membrele Aneta Stoica de Vișt, Ana Dr. Motoc.

Blaj. Deleg. d-nele Otilla Mureșianu, Leontina Dr. Rațiu.

Hățeg. Deleg. d-nele Eugenia Sânzian v-preș. Elisa Adorjan.

Cluj. Deleg. d-na Virginia Dr. Basiota, dșoara Ana Popp de Lemeny, d-na Nuți Dr. German.

Turda. Deleg. d-nele Aurelia Boldea, Lucreția Mureșianu, Eugenia Dr. Rațiu, secretarul domnul Dr. Augustin Rațiu.

Deasemenea va participa la conșgres societatea ortodoxă națională cu secția București și cu secția Iași, precum și Unirea femeilor române din Iași.

Știri din România. M. Sa regele a acordat dlui I. G. Duca, ministrul instrucțiunii publice, Coroana României în gradul de Comandor.

Eri s'a făcut cu mare solemnitate, la T. Severin, botezul aeroplanului „Mehedinți” dăruit de mehedințeni armatei.

Duminecă, 25 Mai v. la orele 3 d. a., se va da în sala Ate-nului din București o mare serbare festivă pentru aniversarea a 36 ani de existență a soc. „Tinerimea Română”. Cu acest prilej se vor distribui premii la 600 inși din cei 3000 concurenți, cari au participat la concursurile instituite anul acesta de soc. „Tinerimea-Română”.

În orașul Bazargic din Dobrogea-nou s-a pus bazele unui cerc numit „Infrățirea”, care are scopuri culturale, artistice și sportive, urmărind totodată apropierea între locuitorii turci, bulgari și funcționari.

O puternică rupere de nori a avut loc alaltăeri asupra Iașului, în urma căreia, puhoiul de apă a pătruns chiar și prin unele locuințe și prăvălii cauzând pagube enorme. De pe stradă au fost rupte și duse de apă blocuri de asfalt de câte 5-8 m., iar de prin locuințele și curțile mai jos situate au fost răpite o mulțime de obiecte.

D-l Dr. Sextil Pușcariu membru activ al Academiei Române. Din București ne vine îmbucurătoarea știre, că în ședința de Luni a Academiei române a fost ales, cu unanimitate de voturi, ca membru activ al secției literare, profesor universitar din Cernăuți d-nul Dr. Sextil Pușcariu, cunoscutul bărbat de știință, ale cărui studii și cercetări filologice au fost bine apreciate nu numai de specialiștii noștri, ci și de savanții străini.

Felicităm pe d-l Pușcariu pentru această alegere binemeritată.

Monarhul la Ischl. În 23 I. c. M. Sa monarhul va pleca la Ischl unde va rămânea mai mult timp. Alaltăeri M. Sa a primit în audiență de o oră pe moștenitorul de tron.

Comemorarea lui Eminescu. Din Botoșani se anunță: În orașul nostru s'a constituit un comitet, care a luat inițiativa de a serba 25 de ani dela moartea marelui poet Mihail Eminescu. Această frumoasă comemorare se va face cu deosebit fast în ziua de 16 Iunie v. Cu această ocazie comitetul organizator a hotărât să scoată un număr festiv, închinat în întregime vieții și operii marelui poet. În acest scop comitetul a lansat apeluri către toți scriitorii de seamă din țară și de peste hotare, cu rugămintea de colaborație cu amintiri personale despre Eminescu și cu studii privitoare la opera și la viața lui. La apelul acesta a răspuns până în prezent: D-nii Dr. Gollav, R. Savinescu, general Rașcu, savantul A. D. Xenopol, Iacob Negruși, Corneliu Botez, scriitorul D. Anghel etc. Manuscrisele primite până în prezent se găsesc în păstrarea d-lui Const. Gane din Botoșani.

Serbarea se va face după următorul program:

În dimineața de 16 Iunie v. se va oficia un paraastas de cătră P. Cuv. Arhimandrit Scriban, directorul seminarului din București. În urmă se va face o procesiune la casa în care s'a născut poetul și unde se va pune o placă comemorativă. De aci procesiunea se va îndrepta în spre școala Marchian, în fața căreia se află bustul lui Eminescu

și unde se vor roști discursuri și se vor depune coroane. Seara va avea loc o serbare în grădina Belvedere.

Vizita deputaților otomani la București. Din Constantinopol se anunță că în ședința sa de Luni, partidul june-turc a hotărât ca un grup de deputați otomani să viziteze la începutul lunii Iulie pe colegii lor români din București.

Pentru pâne. Nici s'frumoasa Sicilia nu-i lipsită de mizeriile pământene. Se anunță din Roma, că în Catania și împrejurimile Porto-Empedocle-i populația e revoltată și de câteva zile se țin lanț demonstrațiile contra scumpetei traiului, a dărilor prea mari și a prea micilor plăți ale lucrătorilor. Femele mai cu seamă fac o vie agitatie. Poporul din diferitele sate dă năvală, în grupuri, la oraș și demonstrează pentru ameliorarea situației. În Porto-Empedocle au avut loc alaltăeri sângeroase turburări și încercări de stradă. Un mare grup de demonstrații, în fruntea căreia se aflau femele, s-a îndreptat spre casa orașului, cu intenția de a o asedia. Impedecați fiind însă de jandarmi, mulțimea a erumpt în strigăte de:

— Dați-ne pâne.

Atât primarul cât și ceilalți oficiali ai primăriei, temându-se de furia poporului, s-au încuiat prin birouri. Văzându-și zădărnicit acest plan, mulțimea s-a îndreptat spre clădirea pompierilor și după ce a distrus aparatele pentru stingerea focului, a incendiat toate localurile oficioase ale stabilimentelor pentru exploatarea pucoasei. Pentru a stinge focul, autoritățile au fost nevoite să aducă pompieri din Palermo.

Muncitorimea a proclamat răscoala generală. Prăvăliile sunt închise pretutindeni iar circulația a încetat cu totul.

Cu aeroplanul la moarte. Cel mai îndrăzneț aviator italian, Phillippo Cevasco s-a înecat alaltăeri în Lago-Maggiore. Vestitul pilot încerca un nou sistem de hidroplan și lăsându-se dela o mare înălțime asupra lacului, o aripă a aparatului a ajuns în apă, așa că hidroplanul împreună cu conducătorul lui au dispărut sub valuri. Cadavrul nenorocitului aviator n-a fost încă aflat.

Cevasco parcursese cel dintâi distanța Genua-Roma, fără a întrerupe drumul și stabilise un record mondial când cu 3 pasageri a sburat dela Milano la Veneția. Avea de gând ca încă în luna aceasta să facă un sbor dela Genua la Tripolis, moartea însă l-a împiedecat dela executarea acestui îndrăzneț plan.

Despre invenția inginerului Ulivi am dat câteva amănunte într'un număr trecut al ziarului nostru. Se pare că armata italiană va căuta să se folosească, în acțiunile sale militare, de această miraculoasă invenție, căci după cum scriu ziarele italiene, deputatul Rampoldi a prezentat miniștrilor de război și marină ai Italiei o cerere în privința invențiilor inginerului Ulivi, care, cu razele roșii ale spectrului solar, găsese dela ori-ce distanță unelte destructoare, minele și obuzele, încărcate cu explozibil și le face să explodeze. Deputatul Rampoldi crede, că este oportun, ca, cu ocaziunea experimentelor ce se vor mai face cu nouile aparate ale inginerului numit, să se păstreze cel mai mare secret asupra naturii speciale a acestor aparate, asupra construcțiunii și modului lor de funcționare.

Tenorul Ionel Rădulescu va da în 13 Iunie st. n. un mare concert în Orăștie, cu preșiosul și binevoitorul concurs al doamnei Lucia Cosma și al Reuniunii de cântări din loc.

Inginer răpît de bandiți. Inginerul belgian Lucien Taok, care exploatează o fermă lângă Tyra, pe linia ferată Smirna-Aidin, a fost răpît de-o bandă de tâlhari, cari ar fi turci, după informațiile consulare, având de șef pe Hadji Mustafa. Banda cere 6000 livre sau 128.000 franci pentru liberarea lui. Legațiunea belgiană a intervenit pe lângă Poartă. Guvernul turc a trimis jandarmi în urmărirea tâlharilor și a luat măsuri spre a asigura viața prizonierului.

Negoț cu păral femeilor chineze. În China s-a descoperit o organizație, cu sediul în Honkong, ale cărei ramificații se întind în întreagă republica. Frizeri trimiși în China de frizerii europeni, au făcut cunoscut și pe acolo — se vede tot în numele culturii europene! — un fel de spirit, cu care frizerii de dame ung părul chinezilor pentru a le cădea și a-l trimite apoi, cu prețuri frumoase, prin toate orașele Americii și Europei. Și se răspândise acest „ser” pe la toate friseriile pentru dame, cari se pomeneau ca din senin, că le cade părul, fără să poată pricepe cauza. Gheșeftul mergea de minune; agenții câștigau bani frumoși în urma acestui barbar procedeu, prin care își primeau frumoasele Europei bucele lor de păr fals și se împodobeau cu comoara de păr a chinezilor, cari în schimb rămăneau slute. Pentru a pune capăt

acestui ticălos negoț, s-a pornit o energică cercetare din partea autorităților.

Rectificare. În raportul nostru despre primul concurs sportiv dela Orăștie s-a strecurat o greșală la clasa gimnasticilor noștri la aparate (fus și paralele). Ordinea corectă a clasării este următoarea: 1) Teclu, 2) Oprean și 3) O. Salvan.

Știri mărunte. Din Paris se anunță moartea lui Henry Roujon, secretarul perpetuu al Academiei de bele arte, unul din cei mai competenți critici de artă ai Franței.

Din Roma se anunță: La Rappallo s-a inaugurat, fiind de față ducele de Geneva, autoritățile italiene și americane, monumentul național închinat marelui genovez Cristofor Columb, descoperitorul Americii.

Sufragețele engleze au incendiat Duminecă catedrala „Warkave” din Londra.

Din Nizza se svônește că principele Mirko al Muntenegrului ar fi hotărât să divorțeze.

La Bachut — se anunță din Petersburg — s-a aprins o mină de cărbuni. Lucrătorilor surprinși de foc în mină, le este închisă ieșirea, așa că numărul victimelor este foarte mare.

Pentru orientare. Se aduce la cunoștința participanților la conșgresul „Uniuini femeilor române din Ungaria”, că încvartirările se fac exclusiv la hotel. Prețul camerelor e de K 3. și K 4. — pentru o zi.

Biroul „Reun. fem. rom. din Sibiu”.

Convocare.

Despărțământul I. (Brașov) al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” își ține adunarea generală în Herman, Duminecă 1/14 Iunie 1914, la 12 oare în biserica română.

Ordinea de zi.

1. Serviciu divin.
2. Deschiderea adunării.
3. Rapoartele comitetului: a) Raportul general. b) Raportul casierului. c) Raportul bibliotecarului.
4. Alegerea unei comisiuni pentru cenzurarea acestor rapoarte.
5. Dizertațiune.
6. Raportul comisiunii esmise.
7. Votarea bugetului pe anul 1914 și 1915.
8. Propuneri.
9. Inchiderea adunării.

Cu această ocaziune se va aranja din partea agenturii Herman o expoziție de copii.

Membri „Asociațiunii” precum și toți binevoitorii și sprijinitorii ni-zuințelor noastre culturale sunt invitați la această adunare.

Pentru comitetul Despărțământului I (Brașov) al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român.”

Nicolae Bogdanu m. p.

dir. desp.

Dr. Ioan Bacu m. p. secretar.

În legătură cu adunarea generală se comunică următoarele:

a) Plecare va fi din oraș cu tramvaiul la ora 10 și 17 a. m. iar plecarea cu trenul la 10 și 42.

b) Cei cari doresc a lua parte la masa comună să se anunțe casierului Despărțământului d-l C. Bobancu, funcționar la „Albina”, cel mult până Sâmbătă, în ajunul adunării.

Prețul de persoană va fi cor. 2.40 cu vin cu tot.

Din Brașov și Tara-Barsei.

Muzică la promenada de jos mâne, Vineri, la orele 5¹/₂. Intre altele se va esecuta și potpourriul lui Dinicu: O garofiță.

Malajul școalelor noastre nu s'a putut ținea eri din cauza timpului nefavorabil.

La restaurantul pe promenadă cântă în fiecare seară minunata orșestră lui G. Dica.

Cărți și reviste.

Au apărut volumul: „Poessie” de dl Ioan Al. de Lemeny, cu o scurtă prefață de G. Coșbuș și să află de vânzare în librăriile Zeldner, Ciurcu și Chiroiu.

Proprietar:
Tip. A. Mureșianu: Brarisee & Comp
Redactor responsabil:
Ioan Brotea.

<h1>Dinți</h1>	și dantură completă fără pod, tragere de dinți, plombare, co- roane de aur și po- — duri de aur. —	Gerő Arthur Technic de dinți diplom. Str. Vămei Nr. 31.
----------------	--	--

Fraților!

Azi ne întâlnim la

Suci

in grădina Restaurant Nr. 5
unde găsim bere proaspătă vinuri și mâncări
bune — pește de Olt, odăi de dormit,
în toată seara muzică

ATENȚIUNE.

Am onoarea a aduce la cunoștința On. public ca vând mobile ce le-am transportat în Hala de mărfuri (Podu bătușilor) Strada Hirșer Nr. 1, cu prețuri scăzute. Odaie de dormit modern mobilată cu prețul de 540 K. Mobile pentru bucătărie, și prânzătoriu cu prețuri foarte scăzute.

— Garantez pentru lucru bun și solid. — 19-50

JOSEF GRIM

Mechanic, tâmplărie pentru zidiri, instalații interne,
BRAȘOV, Strada Lungă Nr. 115. — Telefon Nr. 16

MIHALY JENŐ

CROITOR DE HAINE BARBĂTEȘTI MODERNE.
BRAȘOV, Târgul inului Nr. 26, etajul I.

aduce la cunoștința On. public, că pe lângă croitoria pentru bărbați, am înființat și

Croitorie pentru dame.

Confectionez ori și care îmbrăcăminte pentru dame, costume, bluze, rochi după cea mai nouă modă, pe lângă prețuri moderate.

Cu ocaziunea sezonului ce se apropie rog sprijinul Onor. public pentru amândouă întreprinderi.

10-25 Cu distincă stimă **MIHALY JENŐ.**

COVOARE

LINOLEUM PERDELE

TELLMANN & SPEIL

Târgul Grăului nr. 8.

Ingrjijim și așezarea de **Linoleum** cu lucrători experți
Lucrările de **Linoleum** in Hotel Coroana sunt executate de firma de sus.

Pânzături, albituri de pat, se pot cumpăra cu prețul cel mai convenabil, în alegere mare, prețurile cele mai ieftine la

Toate calitățile de:

Ciorapi pentru domni
Ciorapi pentru dame
Ciorapi pentru copii
Articoli de sport etc. etc.

Jachete moderne, Figaros. Gulere, manjete, crăvate recunoscute ca executare bună și solidă cu prețuri fixe moderate, se află în Magazinul fabricii de împletituri și tricotați din Brașov:

J. TEUTSCH & Cie

7-50 STRADA PORȚII Nr. 6.

Publicațiune.

Duminecă în 1/14 Iunie 1914 la 11 oare din zi se va ținea licitație publică verbală, la care se admit și oferte închise, în sala de ședințe a comitetului parohial dela Biserica Sf. Nicolae din Brașov-Șchi, pentru arândarea pe timp de șase ani, începând cu 1-a Noemvrie 1914, a unui complex de aproximativ 28 holde teren arabil pe lângă Timiș și din imediata apropiere a locului pentru exercițiile militare.

Ofertele însoțite de o garanție provizorie în suma de 85 cor., se vor preda, până în ziua de licitare, la mâna d-lui econom A. Lupan sen., strada Ecaterinei Nr. 4, la care se pot cere și condițiile de licitare.

Brașov, 20 Maiu 1914.

Comitetul parohial al Bisericii române ort. res. dela Sf. Nicolae în Brassó (Brașov).

Ioan Pricu
secretar.

Ștufe de modă

la fel cu cele englezești și franțuzești, producție proprie, recomandă

Fabrica de Postav din Brașov
WILHELM TELLMANN & COMP.
Magazin de vânzare.
Strada Hirscher no. 16.

Se află circa de 500 mostre resturi.

Stabilimentul de hidroterapie

al Eforiei școalelor centrale gr. or. române din Brașov (în edificiul Băii de aburi, Brașov, Strada Prundului Nr. 4) s'a deschis în 2 Mai st. n. a. c. Medicul dirigent: **Dr. G. Băulescu**, dă consultațiuni în fiecare zi dela orele 7-9 a.m. și 4-5 p.m.

Administrațiunea băilor.
7-25

Dionisie I. Colan

Croitor de haine bărbătești.
BRAȘOV, Str. Orfanilor 22.

Execută ori ce lucrare se ține de branșa croitoriei după moda cea mai nouă solidă și durabil, — cu prețuri moderate.

Ingrjiesc și reparaturi și curățit de haine. 1-52

Apelăm la sprijinul On. public.

Cu toată stima ;
Dionisie I. Colan,
Croitor de haine moderne bărbătești.

Pui de urși.

din anul corent, patru sau cinci se caută spre cumpărare.

Ase adresa la: **KramerRezső**, Brașovul-vechi, Strada morii 46. 1-3

Cetiți și răspândiți
„Gazeta Transilvaniei”

Aviz.

Am onoare a aduce la cunoștința onor. public că am aranjat din nou.

Cafeneaua mea Drechsler

din Brașov.

In urma comodităților ce le oferă cafeneaua este locul de întâlnire a clasei inteligente. In fiecare seară concertează escelentul taraf de lăutari al lui

Nicolae Gălușcă

și astfel ofere onor. oaspeți o discreție plăcută, cu executarea de moledii românești și internaționale.

Ziare românești din România și de aici.

Cafeneaua mea e deschisă toată noaptea și aici se servesc mâncări reci și beuturi excelente din țară și streinătate.

Rugând și pe mai departe onor. public pentru binevoitorul sprijin, sunt

Cu distincă stimă
Wenzel Chudoba
cafegiu.

Avis.

Pentru apărător (sout) pneumatic pentru automobile, motoare și velocipede Sanie cu mecanism de a o mâna cu picioaru. Mecanism de apărare pentru căi ferate și tramvai pentru ori ce fel de accidente, Mașină de bucătărie care cu acelaș combustibil și liluminează aducând o economie de 50%, am patente.

Caut un tovarăș căruia să le vând, sau să le predau cu icență.

Informație mai de aproape se pot lua dela

M. Schromm, mehanic,

Brașovul-vechi Strada Lungă Nr. 27. 1-50

Călbăza

la oi, capre, porci și vite mari, (boi și vaci) se vindecă numai prin medicina aprobată a apotecarului **Simion Oniciu** din Abrud (Abrudbánya).

O doză (porție) pentru o oaie 60 fil.
” pentru vite mari 3 cor.

Onor. public e rugat, ca dintr-o comună să se unească mai mulți la comande, căci plata poștei le vine așa mai ieftin. La comande peste 100 cor. jumătate din preț să se trimită înainte. Comande de probă nu se trimit mai puțin decât pentru 10 oi.

Comandele să pot face numai dela

SIMION ONICIU,

apotecar în Abrud (Abrudbánya).

SCRISORI DE MULȚĂMITĂ:

St. die apotecar!

Medicina ce am comandat-o de probă contra călbezi la oi, am probat-o și am aflat-o de bună, căci am tăiat din oi, m-am convins că călbeza din ficat era moartă.

Te rog deci trimite-mi pentru 30 oi.
Offenbala, 28 Dec. 1913.

Ion Mladin, m. p., măcelar.

St. D-le!

Ca leacul în contra călbezi ce am procura dela Dvostră am probat cu 10 oi și dovedindu-o de foarte bună, am tăiat una după două săptămâni dela folosință și n-am mai găsit în ea decât 6 fire și acele încă moarte, de aceea va rog încă pentru 30 oi, cât mai în grabă.

Samostelke, 29 Dec. 1913.

Ioan Frăneșu, m. p. com.

St. Die! Medicina contra călbezi folosită până acum, a succes foarte bine. Medicina precum se vede, are mare efect. — Am tăiat din oi, la care le-am dat, în una nu am aflat nici un fir de călbează și ficatul ca la miel de frumos; cu toate că știu sigur, că înainte de a tolesi medicina, a avut călbează destulă. In una însă a mai fost câteva fire.

Te rog mai trimite-mi pentru 15 oi.
Kosmatelke, 29 Dec. 1913.

Neagee Roșca, m. p. arândator.

St. D-le apotecar! Mă rog să faci bine să-mi trimiți și mie din medicina care ați aflat-o D-voastră, pentru 2 vite mari, căci am auzit că foarte bună contra călbezi.

Rachita, 1914 Ian. 8.

Nicolae Găju ott. Caranseverin.

St. Die apotecar! Probând leacul D-voastră contra călbezi, m-am convins că e foarte bună și după 48 de zile, lapdă călbeac moartă în gunoși!

Cea mai mare mulțumită îți aduc din inimă Mihăești (Hunyad-Dobra) 1914. 21.

Martinescu George I. Alexandru.

St. Die! Medicina contra călbezi ce am primit-o dela Dta are efect foarte bun, am folosit la 20 oi.

Vă rog mai trimiteți pentru 40 oi.
Petritia (Lonyatlepi) 1914 Ian. 21.

Ilie Preda Buliga m. p. cantor

St. Die apotecar! Luând la cunoștință dela Dl. preot Augustin Mihuliu den Porosșeș că D-ta al leacuri pentru călbează și sunt foarte bune căci sau însăndotat cari erau gata să piară, de aceea trimite-mi și mie, pentru 3 ca poto de vită.

Borosșeș 1914, Ian. 21.

Iorga Lazar, m. p. plugar.

St. Die Oniciu!

Medicina trimisă pentru 10 oi de probă, a avut efect foarte bun, pentru care așa din partea mea, cât și dela cultivătorii de oi, primiți mulțumirile noastre.

Acum te rog pentru 151 oi medicină expresă Celela te comande vor urma.

Nagylaposnot. Cu toată stima ;
Aurel Bărsan, m. p. comerciant.

St. Die! Cu mare bucurie vă aduc la cunoștință că leacul trimis a fost foarte bun și voi recomanda și la alții. Porumbacul de sus, 914 5/1

Cu stimă **Ion Capașina, m. p.**

Medicina comandată dela D-ta a avut rezultat bun și la vitela de Schweitz, au făta în pace și ele încep a se întrâna, le a folosit minunat, să trăiți la mulți ani și vă doresc ca D-zeu să vă ajute a pregăti medicinale comandate, bine și de grabă.

Vasile Pop m. p. (Ragla),

Fiind că medicina contra călbezi ce am adus-o noi dela D-ta ne-a folosit, scăpându-ne de mari pagube, ce am fi avut în oi, cu bucurie ne-am hotărât, să-ți scriem și D-tale că toate oiile ni s'au vindecat deplin. Cântând într-o oaie tăiată, nu am aflat nici un fir de călbează viu. Toată călbeza a fost moartă. Iată ce leam dat leacurile au început să se curețe de călbează. Am căutat și în baliga lor și am văzut fire de călbează moartă cu grămada. Acum sunt sănătoase, mănâncă bine și s'grase ca porcii.

Toți căți am comandat leacuri dela D-ta ne-am scăpat oiile dela peire. Ipi suntem foarte mulțumitori. Dzeu să te trăiescă Die apotecare că ne-al făcut un mare bine cu leacurile de călbează. Pe mulți ai mântuit dela sărăcie, Sfătuim pe toți, căți au oi cu călbează, dacă voesc să le aibă și la vară în staul, ori mai bine zis, dacă voesc să nu păgubească cu ele negreșit să comande dela D-ta leacuri de călbeaza.

Dumitru Bănelă m. p. **Petru Lupșu** m. p. **George Flores** m. p. **Petru Păleșu** m. p. proprietari.

Medicina comandată dela D-ta în contra călbezi pentru 600 de oi din comuna Monor-falva u. p. Nagysajó a avut efectul cel mai bun, așa că de acum înainte suntem siguri, că din jauza acestui morb năprasnic nu vom mai a-ecunge la sapă de lenin, cum au ajuns mulți până acum.

Esprimându-vă mulțumită din toată inima, pentru această binefacere, recomandăm cu tentă căldura acest leac celor ce se ocupă cu ociritul

Matei Flores m. p. **Drăgan Petre** m. p.